

Kristus – naděje pro Evropu

(Plné znění společného pastýřského listu)

Drahé sestry a drazí bratři!

1. „Bůh, dárce naděje, ať vás naplní samou radostí i pokojem ve víře, abyste prospívali v naději s mocnou pomocí Ducha svatého“ (Řím 15,13). Tímto požehnáním apoštola Pavla vás, milí věřící, pozdravujeme. My, arcibiskupové a biskupové z osmi středoevropských zemí, takto poprvé společným pastýřským listem zveme věřící na mezinárodní Středoevropské katolické dny. Činíme tak ze své spoluodpovědnosti za Evropu.

2. Iniciativa ke slavení takovéto slavnosti je vyjádřena v projevu našeho Svatého otce při nešporách za Evropu na náměstí Hrdinů 10. září 1983 ve Vídni. Papež Jan Pavel II. tehdy programově prohlásil: „Nadějí pro Evropu je Kristův kříž. Je znamením usmiřující Boží lásky k nám lidem, která překonává utrpení i smrt, je příslibem bratrství všech lidí a národů, je zdrojem božské síly pro počínající obnovu celého stvoření.“¹ Právě křesťany zmocňuje a zavazuje tato milost smíru k tomu, aby se usmířili se všemi lidmi. Musíme proto prosit za odpuštění ty, jimž jsme způsobili křivdu a škodu. Zároveň je naší křesťanskou povinností, abychom sami odpouštěli, jsme-li o odpuštění žádáni. Pouze tak lze dosáhnout trvalého smíření mezi lidmi a národy a spravedlivého míru.

3. Posilování a neseni jistotou víry, že „Kristus Ježíš je naše naděje“ (1 Tim 1,1), odhalujeme v přítomné době evropských dějin, v níž všichni díky Boží prozřetelnosti smíme žít, pro své země „semínka a znamení naděje“. My katolíci z osmi sousedících zemí ve střední Evropě chceme společně dosvědčovat víru tím, že jsme připraveni „obhájit se před každým, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje“ (1 Petr 3,15).

4. Osm zemí – Bosna a Hercegovina, Česká republika, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko, Rakousko, Slovensko a Slovinsko – tvoří osmiúhelník, připomínající nám starokřesťanské baptisterium. Pokřtěný křesťan má žít všech osm blahoslavenství tak, že se jako „nový člověk“ snaží uskutečňovat dokonalost lásky.

5. Vyhovět tomuto povolání znamená vsadit svůj život na Krista. Ježíš Kristus je Pán. On je „cesta, pravda a život“ (Jan 14,6). On je „světlo pravé, které osvětluje každého člověka“ (Jan 1,9). Ježíš Kristus žije ve své církvi; on je jediný, pravý a nevyčerpatelný zdroj naděje. Pán Ježíš, ukřižovaný a zmrtvýchvstalý, je jediný Spasitel a je přítomen ve své církvi.²

6. Drazí věřící! Nacházíme se ve svatodušním oktávu. Ježíšova velekněžská modlitba, o níž dnes slyšíme v evangeliu, je vyslovována jakoby v jeho přechodu ze světa k Otci. My to chápeme jako přechod mezi Nanebevstoupením a Sesláním Ducha svatého. Ježíšova prosba k Otci za učedníky je dvojí: aby je „zachoval od zlého“, které na ně bude útočit, dokud „jsou ve světě“, a aby je „posvěcoval pravdou“, což má za předpoklad Ježíšovu oběť v jeho utrpení („sám sebe za ně posvěcují“), avšak dá se rovněž aplikovat na naše posvěcení sesláním Ducha svatého.

7. Pro nás všechny jako poutníky po této zemi je rovněž čas přechodu. Bůh nám svěřil důležitý úkol. Jako sestry a bratři jedné církve Boží chceme v nadcházejících měsících jít společnou cestou zcela intenzivně s Kristem. Pod heslem „*Kristus – naděje Evropy*“ se budou konat četné akce a setkání, jejichž vrcholem bude společná „*Pout' národů*“ do rakouského *Mariazell* ve dnech 23. a 24. května 2004.

¹ Jan Pavel II., Projev při slavnostních nešporách za Evropu na náměstí Hrdinů ve Vídni 10. září 1983, in: L'Osservatore Romano deutsch, č. 37/1983, s. 5.

² Viz: Kongregace pro nauku víry, deklarace *Dominus Jesus*. O jedinečnosti a univerzálnosti spásy Ježíše Krista a jeho církve (6. srpna 2000), in: Verlautbarungen des Apostolischen Stuhls, Nr. 148, Bonn 2000.

I. Naděje pro Evropu

8. Mnozí vidí v této vznikající podobě Evropy *naději*, jiní spíše vnímají *nebezpečné tendence*. Jedni poukazují na nové možnosti pokojného soužití národů, kultur a náboženství. Doufají ve společný hlas našeho světadílu při velkých úkolech, které nám jsou celosvětově uloženy. Jiní varují před Evropou, která svými hospodářskými možnostmi vykonává moc nad chudšími národy a nepropustně se uzavírá do svého bohatství, a kriticky poukazují na tendence opouštět kulturní a morální hodnoty, které patří k cennému křesťanskému dědictví Evropy po celá staletí. Z jejich pohledu je především mnohonásobně ohrožena důstojnost lidského života.

9. Naše země ve střední Evropě procházely v dějinách a zejména v minulém století tvrdou cestou utrpení. Kolik mučedníků korunovalo svou věrnost Kristu a jeho církvi obětí vlastního života! Přinesli drahocenné svědectví, na které nesmíme zapomenout. Bohužel byla Evropa i kolébkou neblahých ideologií nacionalismu, fašismu a komunismu.

10. Vzhledem k mnoha ohrožením i výzvám je třeba, abychom my křesťané načerpali z hlubokých zdrojů své víry novou nadějí. Chceme si připomenout křesťanské kořeny našeho světadílu. Vždyť z křesťanského dědictví žije Evropa neustále. Západní kultura se všemi svými vymoženostmi v oblasti sociálních hodnot, lidských práv, vědy i se svými velikými díly kulturními v podstatě vyrostla z evangelia. Na základě této skutečnosti smíme prohlásit, že i dnes je pro nás *zdrojem naděje* Kristovo evangelium.

11. Úkolem církve je vnášet „evangelium naděje“ do světa. Vzдор veškerým hrůzám neutronou lidské dějiny v temnotě sebezničení; Bůh nedopustí, aby se mu vyrvaly z rukou. Bůh zůstává Bohem, zůstává nekonečně dobrotivým Vykupitelem. Člověk není jediným aktérem a smrt nemá poslední slovo.

II. Naše naděje Kristus

12. Nejprve se ptáme: Co to vlastně je křesťanská naděje? V čem spočívá a k čemu nás zavazuje? Naděje je především lidským postojem, bez něhož žádný lidský život nedokáže obstát. Nemocný doufá v uzdravení, milující v návrat milované osoby, lidé soužení válkou v mír. V každém životě se vyskytuje spousta nadějí, větších či menších; kdo už žádnou naději nemá – pokud něco takového vůbec může nastat –, ten už také není schopen žít.

13. Křesťanská naděje je ještě něčím víc: má primárně vertikální směr. Jako se vertikálně spouští kotva – odedávna velký symbol křesťanské naděje – a uchycuje na dně moře, tak se i kotva duše, tj. naděje, pevně uchycuje v Bohu. Písmo svaté nám říká, abychom si nabídnutou nadějí přivlastnili: „V této naději máme bezpečnou a pevnou kotvu pro duši. Ona proniká až do samého vnitřku nebeské velesvatyně, kam pro nás jako předchůdce vstoupil Ježíš“ (Žid 6,19n). „Naše chloubka je v tom, že máme naději dosáhnout slávy u Boha“ (Řím 5,2). „Kristus je ve vás, naděje na věčnou spásu“ (Kol 1,27). Počátkem takového naplnění je však radost. Dějiny křesťanství začínají slovem „Radujte se!“ Evangelium je radostná zvěst, která nám daruje pravou naději. Ježíšovo poselství je evangelium, neboť přichází od toho, kdo má klíč k pravé radosti. Křesťanská radost je také určena právě těm, kdo se lopotí a jsou obtíženi. Radost je znamením milosti. K takové radosti nás zmocňuje křesťanská naděje. Vždyť Boží moc *nám dává život i budoucnost*.

14. Dar radosti je pro nás křesťany zároveň vždy i úkolem. Jsme vyzýváni a přidržováni k tomu, abychom se denně zacvičovali do božské ctnosti naděje, byť se nám leccos jevilo jako beznadějně. „Spes contra spem“ – „Naděje proti vší naději“, to byl i pro mnoho utlačovaných a pronásledovaných křesťanů v Evropě jediný postoj, jímž dokázali navzdory všem útokům zla důstojně přežít. Tuto mocnou křesťanskou nadějí však při myšlence na mnohostranné úkoly a výzvy Evropy v oblastech politiky, hospodářství, kultury a životního prostředí musíme žít i dnes.

III. Církev vracejí se ke svým zdrojům

15. Čeká na nás mnoho úkolů, a proto musíme začít tím, co je podstatné. Důležité je, aby všechno, pro co se s Boží pomocí rozhodneme, bylo hluboce zakořeněno v rozjímání a modlitbě. Tajemství Ježíše Krista je nosným základem veškerého našeho pastoračního působení.

16. *Nová evangelizace*, neustále znovu zdůrazňovaná Svatým otcem, má vposledku svůj střed v Kristu. Jeho je třeba poznávat, milovat a napodobovat, abychom s ním žili životem trojjediného Boha a s ním také nově utvářeli dnešní společnost. V tomto rozhodujícím okamžiku dějin chceme pastorační rozhodnutí každého jednotlivého diecézního společenství sladit s rozhodnutími sousedních místních církví a univerzální církve. Před námi je tedy dílo pastorační obnovy: práce, která je inspirující a týká se nás všech.

17. Svatý otec chce poukázat na *některé pastorační priority*. Jeho slovo je jasné: „*Bez okolků především říkám: Perspektiva, do níž je pastorační cesta vsazena, se nazývá svatost.*“ Znovuobjevení církve jako „tajemství“ nebo jako „lidu sjednocovaného ze zdroje jednoty Otce i Syna i Ducha svatého“ musí rovněž vést ke znovuobjevení „svatosti“ církve: „Všichni křesťané jakéhokoli stavu a zařazení jsou povoláni k plnému křesťanskému životu a dokonalé lásce“, říká Druhý vatikánský koncil (LG 40). Rozhodující je tedy přítomnost a svědectví svatých. Svatost je *podstatným předpokladem autentické evangelizace*, aby tak bylo možno naději předávat.

18. Jak toto konkrétně žít? „Ježíš Kristus, který žije ve své církvi, je zdrojem naděje pro Evropu.“³ *Kristova církev šíří „evangelium naděje“ hlásáním, bohoslužbou a službou bližnímu*. Tyto tři úkoly jsou – jako tři sloupy – shrnuty do tří hesel: *martyria, liturgia a diakonia*.⁴

19. Jde o to, abychom nově dnes vznikající Evropě poskytovali „více duše“. „Poselství a svědectví evangelia tvoří veliký zdroj síly, který může Evropě navrátit nezbytnou a často zmiňovanou duši, který je schopen dát hospodářství do služeb obecného blaha, politiku učinit místem odpovědného a prozřetelného rozhodování, ze společenského života vytvořit prostor pro podporu institucí počínaje rodinou až po různá sdružení, jež představují živou tkáň nového evropského společenství.“⁵

20. Bylo by krásné a povzbudivé, kdybychom v době přípravy na svou pouť do Mariazell mohli vědět, že *jsme spojeni snahou o tato tři těžiště*:

21. *Za prvé*: Hledejme čtením a žitím *Božího Slova* novou sounáležitost a důvěrnost s Kristem. Jedině on má slova věčného života (srov. Jan 6,68). Tato slova však nejenom čteme, ale také je žijme! Je třeba *odhalit umění modlit se*. Naučit se křesťanské modlitbě je tajemstvím opravdu živoucího křesťanství. Ježíš je učitelem modlitby. Nikdo se nemodlil tak jako Ježíš. Jeho modlitba je řečí srdce, které je lidským srdcem Božího Syna. On chce, abychom všichni dospěli k Otci. Když Ježíš učí své učedníky modlit se, je to, jako by je bral za ruku, aby je uvedl k Otci, do života živého Boha. Ježíšova škola modlitby spočívá nejprve v následování. Ježíš však učedníky učí modlit se, vštěpuje jim postoje, které určují jeho vlastní život: blahoslavenství (Mt 5,3-12).

22. *Za druhé*: Odhalme znovu *neděli a eucharistii jako slavnost s Kristem, se Zmrtvýchvstalým*, který nám pod způsoby chleba a vína daruje své tělo a svou krev, svůj božský život. Odhalme v tomto slavení svatost skutečné jednoty, na kterou lidé čekají – jednoty s Bohem, jež z nás zároveň činí sestry a bratry. Bohoslužbou se slaví „evangelium naděje“. Liturgie je vrchol a zdroj církevního života (srov. SC 10). Účast na eucharistii je pro každého pokřtěného opravdovým srdcem neděle.⁶ Primát modlitby a svatosti lze pochopit pouze obnovovaným nasloucháním Božímu Slovu.

³ Znění základního textu *Instrumentum laboris* biskupské synody: Druhé zvláštní zasedání pro Evropu, in: *Verlautbarungen des Apostolischen Stuhls*, č. 138, Bonn 1999.

⁴ Tamtéž. Články 51 až 87 podrobně popisují tři jmenované oblasti.

⁵ *Instrumentum laboris* biskupské synody: Druhé zvláštní zasedání pro Evropu, čl. 53.

⁶ Srov. Jan Pavel II., Apoštolský list *Dies Domini* o svěcení neděle (31. května 1998), in: *Verlautbarungen des Apostolischen Stuhls*, Nr. 133, Bonn 1998. Viz též: *Die österreichischen Bischöfe, Sonntag und Feiertage in Österreich*, Wien 2001.

23. *Za třetí:* Život z Božího Slova a z eucharistie vyúsťuje v život vyznačující se *vzájemnou láskou*. Je to život, který nás nejen hluboce spojuje s Bohem, nýbrž je zároveň i konkrétní – znamená nasazovat se pro život člověka od početí po přirozenou smrt, nasazovat se pro mír, spravedlnost a uchování stvoření. Cennou orientaci k tomu máme v sociálním učení církve, které se tímto našim nasazením má stát stavebním principem Evropy. Naše služba platí všem lidem – obzvláště těm, jimž se děje křivda a jsou zbaveni práv, kteří hladovějí duševně i tělesně. Tak naplníme nové přikázání, jež patří k Ježíšovu odkazu (srov. Jan 13,34). Hodnověrné hlásání „evangelia naděje“ má za základ ryzí lásku k bližnímu. Žité svědectví lásky je nezbytné. – Dnes je třeba věnovat obzvláštní pozornost rodině a mládeži. Pak se církev jako domov a škola společenství stane místem nových povolání.

24. Drahé sestry, drazí bratři! Svatý otec nás na počátku nového tisíciletí povzbuzuje Ježíšovými slovy určenými Petrovi: „Pojďme dál s nadějí! Před církví se otevírá nové tisíciletí jako široký oceán: čekají nás v něm mnohá dobrodružství a my při nich můžeme počítat s Kristovou pomocí. Boží Syn, který se vtělil z lásky k člověku před dvěma tisíci lety, pokračuje i dnes ve svém díle. Musíme se pozorně dívat, abychom jeho dílo spatřili, a hlavně mít široké srdce, abychom se my sami stali jeho nástroji... Můžeme ... znovu vyjít v síle naděje, ‚která neklame‘ (Řím 5,5).“⁷

25. Na této cestě nás provází blahoslavená Panna Maria, „hvězda nové evangelizace“. Ona je při našem putování zářící hvězdou jitrní a povede nás bezpečně. Nejsvětější Panna, „*Paní naděje*“, se ve všech národech a všech zemích Evropy mnohokrát projevila jako matka, která v těžkých chvílích evropských dějin dokáže dát naději. Naše národy uctívají Matku Boží na mnoha známých poutních místech. Avšak za ústřední mariánské svatyně se považují tyto: v Bosně a Hercegovině je to Kondžilo-Komušina a Hrasno, v České republice Velehrad, v Chorvatsku Marija Bistrica, v Maďarsku Máriapócs, v Polsku Čenstochová (Jasná Hora), v Rakousku Mariazell, na Slovensku Šaštín a ve Slovinsku Maria Pomocnice v Brezje. – V Mariazell budeme k jediné nebeské Matce všech věřících společně volat: *Magna Mater Austriae, Magna Domina Hungarorum, Alma Mater Gentium Slavorum, žehnej církvi v našich zemích!*

26. Jako kdysi apoštolové s Matkou Páně chceme se i my vroucně modlit, aby Duch svatý obnovil tvář země. Blahoslavený Jan XXIII. doufal, že se v naší době stane nový svatodušní zázrak. Abychom Evropě dali novou naději, musíme všichni hledět k Marii a prosit ji o přímluvu, aby se i nadále projevovala jako Matka naděje. Kéž nás a celou Evropu uvede na cestu slitování vedoucí k setkání s „Ježíšem Kristem, naší nadějí“ (1 Tim 1,1). Vždyť Maria, Matka Páně, nás učí Boží Slovo přijímat a řídit se jím.

---

⁷ Jan Pavel II., Apoštolský list *Novo millennio ineunte* 58 (6. Ledna 2001), *Verlautbarungen des Apostolischen Stuhls*, Nr. 150, Bonn 2001